

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in sobota, ter velja po pošti prejemati, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četiristopae vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Nove volitve.

Niže prinesemo cesarska pisma, s katerimi so, dozdanji hromi državni zbor in nekteri deželni zbori razpuščeni, in po novih volitvah za poslednje, sklicani na 14. september.

Kakor je bilo Hohenwartovo dogovorjenje s českimi voditelji prvi večji korak k izpolnjeni ministerskega programa, tako je ta nova naredba drugi korak, kakor se vidi odločen in premišljen.

Izmed deželnih zborov onih dežel, kjer Slovenci prebivajo, so ostali kranjski, goriški, istrski, in tržaški. Razpuščena sta pa štajarski in koroški.

Ker je do odprtja novih deželnih zborov samo 4 tedne časa odmerjeno, bodo morale volitve izvršene biti v jako kratkem času. Kakor določuje najnovejša naredba e. namestnika bodo volitve za kmečke volilne okraje na Štajerskem že 4. septembra.

Za štajerske Slovence velja torej da idemo nemudoma na delo, da kratkost časa, ki je nam odločen razmerimo s tem večjo odločnostjo in marljivostjo. Mi sami smo zahtevali razpuščenje deželnega zbora, upajoč da pri novih volitvah zmagamo, da odpravimo iz zastopstva vsaj ona dva poslanca, ki v Gradi in na Dunaji nista zastopala Slovencev. Torej glejmo da na sramoti ne ostanemo.

Zmaga je gotova, ako delamo v slogi in edinstvu, samo našo narodno stvar pred očmi imajoč, ako porabimo izkustva, ki smo jih dobili v zadnjih volilnih borbah, ako se izogibljemo vseh napak, ktere bi nam v tem kritičnem času mogle na škodo biti.

Dozdaj smo se imeli pri volitvah boriti ne samo proti našim domačim sovražnikom, temuč tudi proti vladi in njenim organom. Zdaj nam ne bode menda vendar vsaj vlada protivna. To je dobiček, a zanašati se moramo sami na sebe in na svoje delo!

Osredni volilni odbor v Mariboru bode gotovo odločno vodstvo volilne agitacije v roke vzel.

Za posamezne volilne okraje pak je treba, da se ustanove povsod, kjer je mogoče, pododbori. Naj v tem noben rodoljub ne čaka na druge, vsak kdor kaj stori, da se brž organiziramo, da vse sile upotrebimo, pridobi si zaslug za narod.

Kakor na Štajerskem, bode volilna borba tudi na Koroškem. Društvo „Trdnjava“, ki je zadnji čas lepó marljivost in delavnost pokazalo, bode gotovo zdaj, v tem premenitnem času vse moči napelo, da koroški Slovenci dobodo vsaj nekoliko zastopstva v deželnem zboru.

Od kranjskih in goriških Slovencev pak, ki nimajo volilne borbe, smemo pričakovati, da nas bodo ne samo moralno nego kjer in kakor bodo mogli tudi dejansko podpirali, vedoč da je naša stvar njihova stvar.

Cesarski patent dne 10. avg. 1871.

ti kajoč se razpusčenja zbornice poslancev v državnem zboru in novih volitev.

Mi Franc Jožef prvi, po božji milosti cesar avstrijski, kralj Ogerski in Česki, Dalmacije, Hrvatske, Slavonije, Galicije, Lodomerije in Ilirije, kralj Jeruzalemski i. t. d.; nadvojvoda

Toskanski in Krakovski, vojvoda Loréne, Solnograški, Štajerski, Koroški, Kranjski in Bukovine; velekněz Sedmograški; mejni grof Moravski; vojvoda gorenje in dolnje Šlezije, Modene, Parme, Piacence in Guastale, Osviecima in Zatora, Tešina, Furlanskega, Dubrovnika in Zadra; pokneženi grof Habsburški in Tirolski, Kyburga, Gorice in Gradiške, knez Tridentinski in Briksenski; mejni grof gorenje in spodnje Lužice in Istre, grof Hohenembski, Feldkirchski, Bregenški in Sonnenberški, gospodar Trsta, Kotora in slovenske pokrajine, velevojvoda vojvodine srbske i. t. d. i. t. d.

Damo vedeti in na znanje:

Zbornica poslancev v državnem zboru je razpuščena in se morajo v smislu §§ 7 in 19 temeljne postave o državnem zastopu dne 21. decembra 1867 (drž. zak. list, št. 141) početi nove volitve.

I.

Dež. zbori v dolnji in gornji Avstriji, na Solnograškem, Štajerskem, Koroškem, Moravskem, v Šleziji in v Tirolih naj se razpuste.

II.

Nove volitve za te dež. zборе naj se nemudoma prično.

Cesarski patent dne 11. avg. 1871.

Dež. zbori v Česki, Dalmaciji, Galiciji in Lodomeriji s Krakovem, v gornji in dolnji Avstriji, Solnograškem, Štajerskem, Koroškem, Kranjskem Bukovini, Moravskem, Šleziji, Tirolih, Vorarlbergu, Istri, Gorici in Gradiški in dež. zbor tržaški z okolico, so sklicani na 14. septembra 1871 v postavna zborališča.

Dano v našem glavnem in stolnem mestu Dunaji, dne 11. avgusta 1871. leta, našega vladanja triindvajsetega.

Franc Jožef, I. r.

Hohenwart I. r., Holzgethan I. r., Scholl I. r., Jireček I. r., Schäfte I. r., Habietinek I. r., Groholski I. r.

Domače in slovanske novosti.

— Zadnjo nedeljo so mariborski meščani na predlog učitelja Habianitsch-a dali učencem in učenkam tukajšnjih nižjih šol nekovo „šolsko praznovanje“. Zbralo se je bilo v vrtu prejšnjega „kadeťenstituta“ okolo 1000 otrok in kaci 1500 ljudi iz mesta. A iz gostovanja otrok je postala politična demonstracija. Pustili so otroke piti in jesti in g. profesor Rieck je odraslim nazočim politikoval. Zvečer smo pa po mestu videli mala deca domu marširati — vse pijano, vriskajoče in upijoče. Je-li to nemška pedagogija? Rekli bi da ne.

— Iz Topuskega v hrvatski granici se poroča „Obzoru“, da se je pri tamošnjem shodu hrv. pevskih društev nazdravljalo razen družih navadnih napitnic „braći Slavenom i Čehom, a naposeb braći Slovencem i slogi južnoslavenskoj.“

— Gozdi v vojni granici. Iz knjige

„Vojnička krajina na razkršću svoje prošlosti i budočnosti,“ ki je ravno izšla tiskom Iv. Vončine, izvemo, da ima vsa granica 1 milijon 699.840 oralov ali 170 štirjašk. milj gozdov. Ako se vzame, da je en oral teh lepih gozdov samo 100 glđ. vreden, znaša vrednost vseh graničarskih gozdov 169 milijonov 984.000 glđ. — Torej ni čudo da bi Magjari radi Hrvatom krajino vzeli in pód-se spravili.

— Na shod jugoslovanskih učiteljev v Zagrebu se je prijavilo dozdej 670 učiteljev.

— Pod naslovom „nekoliko nazorov o razmeri poljski z gledišča slovanskega“ pri naša veliki moskovski mesečnik „Beseda“ dolži članek, kteremu so poglavne misli te: porusenje poljskega naroda se ne da dan denes doseči lahko. S silo Rusko ne sme in ne more delati. Med narodom ruskim in poljskim ni tako velicega sovraštva, da bi smrt enega bila životno vprašanje drugemu. Neprijateljsko je Rusiji samo poljsko plemstvo, a zakaj bi zaradi 10 „šlahtičev“ izgubili 90 seljakov“. Na podlogi tega ruski spisatelj v „Besedi“ argumentuje, da bi bilo bolje Poljake odpustiti nego jih porusiti, ko bi to porusenje druge slov. narode od Rusije odvrčalo. A to je nemogoče zaradi Nemcev, ker Poljsko in Česko so dva naša (ruska) jezova (predgradi), kterih Nemštvo ne sme prelomiti, sicer bi nemški preplavi ne bilo konca. Kader bode torej Rusija poljsko ljudstvo od pritiska plemstva oslobodilo in reforme uvelo, naj zve Poljska, da ni namen Rusije uničiti poljsko narodnost. — Tako moskovski list. Krakovski „Kraj“, eden od onih redkih poljskih listov, ki se peča poleg poljskih tudi s slovanskimi vprašanji, je s to izjavo zadovoljen, vendar tirja, naj se od ruske strani iz teorije pride v prakso.

— Članek Magjara Iranyi-a v zvezi ogerske krone z hrvatsko, kterega smo zadnjic omenjali, izbudil je v jugoslovanskem časopisju veliko pozornost. Srbska „Zastava“ piše dolg članek, v kterem prizna, da je res ideja južnoslovanske države kriva, da Magjari vspeti ne morejo, ter da ako bi Magjari svoj interes umeli, morali bi podpirati da se osnuje južnoslovanska država, s katero bi oni živeli na podlogi enakosti v edinstvu. — Hrvatski „Obzor“ pa zavrača posebno izrek J., da je Hrvatom bolj treba Magjarov nego Magjarom Hrvatov. Te zveze prav nič treba ni, ker v socialnem in kulturnem obziru Hrvati od Magjarov ne morejo nič pridobiti. „Ogerska brez Hrvatske, Slavonije in Dalmacije (z granico) ne more biti velika država. Siromašna vseh sredstev, ki državo delajo veliko, mogoča jej je skupnost s trojedno kraljevino, ktera je i po geografskem položju in po koneksijah s sorodnimi jugoslovanskimi zemljami na sredstvih komunikacije i na vojniški sili in na usposobnosti za evropsko civilizacijo v vsakem obziru sročnija od Ogerske.

— Tajnik črnogorskega knjeza, pop Jovan Sundečić je odšel na Dunaj zaradi potvrdenja poštnege dogovora med Črno goro in Avstrijo in zaradi zidanja ceste od Kotora v Črno goro.

— Ruske „Birževija Vedomosti“ pišejo o sestanku avstrijskega cesarja z nemškimi in sumijo, da ima tu Bismark svoje pogubne roke v stvari. „Porabil je 1. 1864 Avstrijo da je Dansko pokoril, prevaril 1. 1866 Francosko da je Avstrijo zlomil,

neutralnost Rusije l. 1870 rabil proti Avstriji da je zlomil Francosko. Ne bi bilo čudo, če bi zdaj svojo lisičnost hotel porabiti zopet in s Avstrijo proti Rusiji delal. „Gotovo se je Bismarč prepričal — pravi ruski list — da Rusija ne zdrži dolgo vetrov, ki jo k obrambi Slovanstva ženó, k obrambi, ktero je sama osoda Rusiji naložila. Z drugimi besedami: knjez Bismarck predvidi, da bode prej ali kasneje našel na Rusijo odločni upor proti pruskim planom, ki nameravajo dobiti nadvlado nad Avstrijo in celo cislajtansko polovico pripeti k Nemškemu“.

— Srbska „Zastava“ priobčuje obširno pismo, ki ga je iz Rusije pisal vojvoda Luka Vukalović svojim osebnim in političnim prijateljem v Heregovino. Vukalović piše iz „naše bratske Rusije“, da naj Jugoslovani gledajo, da se sami oslobode, ne čakajoč na zapad niti na Rusijo samo, dasi nimamo na svetu nobenega pravega prijatelja več nego ruski narod. Kar se tiče rusko-turškega prijateljstva, misli V., da izvira iz turške slabosti, ktera izpoznavna, da bode turškega gospodstva v Evropi prej ali kasneje konec in upa vsaj toliko od mogočne Rusije pomoči dobiti, da obrani gospodstvo islama v Afriki in Aziji. Iz pisma se vidi, da V. Avstriji bodočnost odreka in ima veliko zaupanje v ruski narod, med katerim se širi „misel o slavjanski narodnosti“, ter prorokuje južnim Slovanom veliko slobodno prihodnost ako pridejo do sloge in vsak neba sanjati o svoji plemenski velikosti.

— Ruski konzuli na Turškem so dobili od poslanika Ignatieva nalog, potegovati se v vsaki priliki za zatiranje kristjane, ter da imajo v Carigrad pošiljati vse tožbe, tudi najmanjo nezakonitost turške vlade.

Dopisi.

?! **Iz Ljubljane.** 6. avg. [Izv. dop.] Vsi časniki so bili polni o „Kreisturnfest“ v Berni. Zlasti so Ljubljancani, kakor piše „Tagblatt“ zvo-nec nosili in delali „furor“. Ker se ti gospodje Kranjce imenujejo, naj vendar povem njih pravi izvor. Bili so med njimi: Meklenburžan Rütting, Prus Witt, Prus Strecker i. t. d. Ti so bili zastopniki Kranjcev in Ljubljancanov. Sramota je pač, da nas povsod zastopajo od vseh vetrov privandrani tujci in na naš račun po svetu širokoustijo in prodajajo svojo čudovito aroganco.

Tukajšnji učitelj telovadbe pri ljubljanskem „Turnverein“ gosp. Schäffer, z Nemčije privan-

drani možiček je tudi učitelj pri mestni glavni šoli pri sv. Jakobu in je koncem šolskega leta skazoval se s tem, da je kolikor mogoče „dvojk“ namazal učencem v spričevala. Samo po sebi, ako se jemlje v ozir nanen telovadbe pri učeči se mladini, ni nikakor ugodno, da se telovadba sploh klasifikuje. Še bolj neprilčno pa je otrokom, ki so slabotni, ali bolehn zbog težkih vaj, katerih ne zmorejo, ktere pa tudi mladini ne prisojajo, dati slab red v telovadbi. Otrok, ki je dobil „dvojk“, izgubi veselje in tudi v prihodnje ne bo napredoval. Sicer pa gosp. Schäffer kot učitelj telovadbe za mladino sploh pripraven ni, ker je prvič vsled osornega obnašanja pri mladini nepriljubljen in govori tako nemščino, da bi jo menda celo Dežmam težko umel. Če govori ali zapoveduje: „Ersta Raja, vierta Raja“ se mora mladina smijati in gospod Schäffer v sveti jezi lasa na desno in levo, kar ga ne dela ravno priljubljene-ga. Kolikor mi razvilimo, se namen telovadbe nikakor ne doseže, dokler podučuje Schäffer, naj bi se tedaj odstranil tak nesposoben učitelj.

Sklep deželnega zbora, naj bo slovenski jezik učni jezik v ljudskih šolah na Kranjskem, je nemčurje tako razdražil, kakor osé, če ji vodoj poliješ. Zbrenčali so na rotovž, Šaferjev Dolfe pa je imel zopet enega tistih imenitnih govorov, o kterih drugi dan že nihče ne ve. Stari Rimci so bili razvajeni, da so kričali „panem et circenses!“, Šaferjev Dolfe pa „govor in fernikule!“ potem je koj zadovoljen in vzraste za dlako v kvišku. Mestni očetje pa mu kakor pagode prikimujejo, in podpisujejo proteste ki gredo navadno — ad acta.

Iz Celja 10. avg. [Izv. dop.] Da bi se popravilo, kar očita dopisovalec iz dolnjega Štir-skega v „Politiki“ od 9. avg., zato je skrbel že gosp. gimnazijski ravnatelj sam. Gosp. dopisovalec v „Politiki“ namreč pravi, da nima naša gimnazija dovolj za slovenščino sposobnih učiteljev. Temu je res tako. Da bi tej nepriliki v okom prišel, obrnil se je gosp. ravnatelj že pred tremi leti, če se ne motimo, do visoke vlade s prošnjo, naj se ustanovi služba extra statum nalašč za slovenščino. Potreba bode vsacemu očita, kdor pomisli, da se podučuje slovenščina v dveh izvenrednih razdelkih za Nemce po 4 ure na teden, da potrebuje torej 22 ur vsak teden. Teh 22 ur pa učiteljstvo ne more med sabo razdeliti tako, da bi nekteri ne imeli več ur, nego jih morajo prevzeti po postavi. Naravno bi bilo, da bi imela gimnazija, ki zahteva več ur na teden, kakor njene

*) Vzeli smo ta dopis iz obzira na dopisnika, vendar menimo da ima dopisnik „Pol.“ prav: gosp. Premru je edino za penzijo zrel.

vrstnice, tudi več učiteljev. Za tega delj so se menda tudi na družih gimnazijah, namreč na Tržaški, Goriški, Mariborski, kjer so razmere enake, ustanovile enake službe. Vendar okolišine tedanji prošnji gosp. ravnatelja niso bile ugodne. Sicer se je pripoznalo, da je zahteva opravičena; dovolila pa je vlada samo suplenta v navedeni namen. Kakor čujemo, je gosp. ravnatelj letos zopet vložil prošnjo do deželnega svetovilstva, in upamo od sedanje vlade, da bode boljše skrbela za pospeševanje slovenščine, ktera je v naših krajih vsacemu izomikanecu živo potrebna, nego je poprejšnja. — S suplenti je pomagano le malo; zakaj ti nesrečni državni služabniki so primorani vsako ali vsako drugo leto menjavati službe in naslednik ne ve nikdar natanko, kaj in koliko se je učilo poprej; metoda je vsako leto drugačna in za dober uspeh skrbi le priden učenec, zani-knež pa se opazi s tem ali onim izgovorom: Kjer pa krepkega vodila pomanjkuje, ondej se ne da pričakovati vsestranskega napredovanja. Tudi se ne more tajiti, da imajo take neprilike slab vpljiv na druge predmete.

Razlogi so torej, kakor smo videli, pedago-gični, metodični in didaktični, kateri zahtevajo do-voljenje omenjene prošnje gosp. ravnatelja naše gimnazije. Za vsako šolsko svetovilstvo, za vsako vlado, kateri je mari dobrih šol, morajo biti ti raz-logi merodajni.

Iz Lokve na Hrvatskem 7. avg. [Izv. dop.] V nemških in magjarskih listih sem čital neki neistiniti telegram iz Lokve, kateri se kar se spominjam tako glasi: „Am 26/7. erschienen vor dem Hause des ungarisch gesinnten Fiumaner Bürgers Walusehnig in Lokve drohende bewaffnete Volkshaufen. Walusehnig und seine Familie konnte nur durch das dortige Ingenirskorps ihr Leben retten. Das geheime Comité welches schon in Kupjak bei Gelegenheit der Tunelleröffnung Demonstrationen veranstaltet, sucht das Volk gegen Ungarn in Fiume zu hetzen“.

Ravno tako donša lahonska „Bilane“ št. 171 neki lažnjivi dopis o Lokvarcih od 29/7. iz Reke, kterega pisatelj, kakor tudi pošiljavec telegrama, je neki Magjaron, kar se lahko po njegovi uma-zani torbi izpozna.

Kaj se je torej na 26. p. m. tu v Lokvah godilo, kdo je ta velikanski g. Walusehnig? in koliko je od vsega tega istine, ker se tako gro-zovito popisuje, hočem tu č. čitateljem „Slov. Na-roda“ na kratko povedati.

Gospodine W. kakor sem ga jaz presodil, je mož jako omahljivega vetrenjaškega značaja. Agi-

Listek.

Izkušnjavstvo.

B a s e n.

(Po Krasinskem poslovenil L. G. Podgoričan.)

Mati šestkrat umorjena, mati nesrečna, — le z eno zeleno progó, z enim zemljiščem klasja samo oviješ ti pamet, in potlej morajo tvoji sinovi trpeti, bloditi, ljubiti te morajo. — Za njimi je grob od morja do morja — pred njimi, kamor koli idó, zahodno soluce, in na poti jih prekli-njajo mornarji in kupci!

Smrti v naročji vzraslih ne umó živeči — človeško obličje bleđi vpričo volkodlakovih oči — ob odnevu njih stopinj domačih ognjišč plamen pojemlje in liže kamenene ploše na ognjiščih — mati skriva otroka, žena je odpeljala moža, zato da ne bi v roko segnil prišlec — zvezda le ve-černa, tihih grobov zvezda se jim smeje na nebu!

Vendar — sveto je bilo borovih lesov mol-čanje, a kader je veter vstal, vendar je skrivno šumel nad vašimi glavami kakor šume velikega duhovna molitve. — Vašega boga ni tu že nikder. Tu so lesene ograde, okovane z železom, živi jih dim, počivajo na strani — po zraku se ne vzn-ašajo orli, po zarastlinah ne žvrgole ptiči, — čilega konja tu nobeden izmed vas ne pokaže na stepi, in nobeden ni ponosne rasti, samo eden je tak sredi sveta!

Blodeči med njimi tudi vi — plačujete jim s zaničljivostjo; — kedar vas zavedo v mesta brez svetišč in gradov, med z apnom pobeljene domove, katerih razen zelenih oken ne lepša nič drugega, očitajte jim: „Vse je mrtvo!“

Kader boste na morskih obalah meju Židi, Armeni in Greci, ki se pričakajo za male dobičke, in kedar preneha grom, ki nad valovi buči tako, da se ne sliši, oponašajte jim: „Mrtvo je vse!“

Kadar se bodo sukale ženske, sukala njih telesa — zavita v tkanino, — in kader bode njih obleka plapolala bolj, nego bodo kipele njih duše, očitajte jim: Mrtve so!“

Idite, plavajte, kakor šum, ki se ne dotiče borovja! — Svet vas ne pozna, kajti po rodu ste iz rakve — ob svojem vstajenju od smrti po poti razmetujete raztrganih robač eunje — a svet ob svojem večeru — svet v škrlatu svoje mogočnosti zleze v rakvo!

In zagledal sem — kakor kako prikazen — obraz, ki se je preminjal tako, kakor se preminja dolgo življenje, — obraz, minljivi, kakor gine dan, ki se začne z jutrom in prodko hiti večernej senci v naročje.

Jutro je bilo divno jasno, prosto vsakojake megle. Sonce je vzhajalo nad široko razprostrtim zelenjem — pred domom na vzgorji je konj osedlan s kopitom kopal trato, rezgetal in sapo iz doline

lovil v nozdre. Pri njem je stal mladenič, njegov živomladi gospod — v oku z iskro svetlobe, enake dnevni jasnosti, z eno nogo v stremeni, z eno še na mehki domači trati — z eno roko na vihrajóci grivi, z eno pak v dlani človeku, ki se je poslovljal od njega, a ni znal, na kako dolgo časa, vendar ne za zmerom.

Iz sreca v sree so jima vzajemno sezale be-sede. Starejši, ki je stal in moral pčš oditi, imel je oči vprte v daleke skale in borove za progami vabljivega zelenja. Mlajši je kvišku gledal, pil ne bo z vso punčico, glas pa je njegov zvonil tako, kakor pojó prvi zvonci nove strune. — Starejši je govoril mirnejše, a resno, kakor bi bil svetoval, svaril in zaklinjal — kazno je bilo, da je vroče ljubil — kazno, da je dvomil — a mlajši ni dvo-mil, prisegel je, prijatelju šinil okrog vratu, od vratu pa na sedlo — in drl je, drl — kakor po-tok vré po gori navzdol, potlej pa kakor strela — letel je po ravnini dalje. — Množina služnikov se je vsula iz domu — starodavnega in gnala se za gospodom!

Ostali človek je pokleknil in zaslišal sem, kar mi je veter bil prinesel iz njegove molitve: „Oče nebeški! daj da ta duša ob svojem razvitju ne vsalne na zemlji. Ne pusti je zaiti v skušnjave, vso človečko sužnjest preženi od nje in naroči jej, naj tebi služi samo — materi, šestkrat umorjeni materi samo naj služi!“

pira in služi najvernejši oni stranki, ktera ga pridno materijalno podpira — plača. Govori najraje italijanski, tako da bi človek mislil, ko ga čuje: to je Italijan! Magjarski govoriti ga pa še jaz (mislim tudi drugi ne) nisem nikdar čul, tako da se mi skori čudno vidi, da ga vse za Magjarona ima.

Ako bi ga človek po opravi sodil, mislil bi to je pravi Hrvat, narodnjak, kajti on surko nosi in govori, ako ravno ne prav lepo, vendar hrvatski.

Ker mi njegova biografija ni do čistega znana, hočem samo še to povedati, da je ob priliki neke svečanosti (mislim da je bilo blagoslovljenje zastav na Grobničkem polju) za svoje žrtvovanje in velikanske sasluge za hrvatski narod, neki krasni predikat Počarela pridobil.

Hajdi idemo še omenjeno oboroženo pučanstvo iz Lokav viditi, ki je g. W. tako neusmiljeno napadlo da je ta sirota komaj svoje suhe magjarske noge v Reko odnesel.

Bilo je to tako-le: Na sv. Ane predpoldan to je na 26/7. se je g. W. pripravljaj na odhod iz Lokve, kajti kakor se je vidilo temu gospodinu naš zrak ni bil nikakor več po volji. Prebivalstvo začudeno in tužno tako brzega odhoda svojega ljubljence, radovedno poprašuje po uzrokih, ali vse je bilo za badavo. Da bi se gospodinu W. primerna čast skazala, zbere se za to kakih kakih 20—30 dečkov oboroženih z starimi kotli, lonci, kabli in z drugimi za tako odhodnico primernimi domačimi inštrumenti, ter se postavijo ravno opoldan pred g. W. stanovanje, ter mu napravijo za srečan pot „mačjo muziko“. Ko so to svoje jako važno delo dokončali, šli so vsi lepo mirno domu na obed.

Tu je vse, kar se je v Lokvah na 26. p. m. proti W. dogodilo, vsi drugi elefanti, ki jih sovražne novine po sveti jašejo, so gola nesramna laž, nihče od g. inženirjev ni branil, pa tudi ni bilo potrebno, saj mu ni nihče nič žalega storil. Lokvarci pravijo zdaj „Pačarela je zločastega sreca ker nas mirne občane tako sramotno po novinah opisuje“. Jaz pa pravim da to ni istina, ker razumim, kaj misli s tim g. W. doseči. Gospod W. se misli zdaj za magjarskega mučenika reprezentirati ter na ta način kako visoko mastno službo dobiti. Tu zam je zajec v grmu.

Nemec in Magjar pa sta v laži vselej edina, kader je treba Slovana počrniti.

Politični razgled.

Razpuščenje državnega zbora in deželnih zborov, kjer so imeli sovražniki pomirjenja slo-

vanskih narodov večino, in tirolskega, kjer ni južnotirolskih Italijanov, — poparilo je ustavno stranko popolnoma. Njeni listi sami pri- znavajo, da jih ta korak Hohenwartov najde ne- pripravljene; dajó si drug drugemu pogum, apeli- rajo na edinost Nemcev ter strašijo svoje občin- stvo, da zdaj nastopi doba ultramontanizma in reakcije. — Med tem se je agitacija že od obeh strani začela. Razpisane so volitve, kolikor je dozdej znano: za Štajersko (4. sept. kmečke ob- čine, 7. sept. mesta in 9. sept. veliko posestvo); za gornje Avstrijsko (2. 4. in 5. sept.) in dolnje Avstrijsko (2. 4. in 9. sept.)

Volitve za Dolenje-Avstrijsko posebno za Dunaj (ki bodo 2. in 4. sept.) utegnejo zdaj vse drugače izpasti nego so bile doslej. Poroča se, da je vlada volilno pravico jako raztegnila in sicer je ukazala volilne listine urediti tako, da se k di- rektnemu davku šteje tudi tako imenovana deželno- knežja priklada. Na ta način bode na Dunaji nam- estu 17 tisoč, 35 tisoč volilcev. Ustavoverci se s to gotovo liberalno naredbo ne skladajo ker jim ne gre práv v račun.

Isti dan, ko je bilo konec glorijske našega rajhsrata, sešla sta se avstrijski in nemški cesar. Ob tej priliki je prinesla uradna uradna „Wien. Abendpost“ izjavo, ki izreka trdno upanje, da bodo obstojale prijateljske razmere med državama. In pruska „National-Zeitg.“ tudi ne more zaosta- jati, zato ta dan piše: nobena država ni nem- škemu narodu bližja nego avstrijska. Zato bode Avstrijta s srecem (?) in pametjo vezana na Nemčijo.

Štajerski Nemci so, kakor se iz Gradea poroča, prepustili volilno agitacijo nemško-narodni stranki ali tako imenovanim „deutsch-nationalem“, kateri so to vodstvo že v roke vzeli.

Dunajska „N. fr. Pr.“ si da iz Gradea telegrafirati: Slovenci bodo pri novih volitvah prej izgubili poslanskih sedežev nego dobili. — Bomo videli.

Česki listi z zaupanjem pozdravljajo raz- puščenje ustavovernih deželnih zborov. „Pokrok“ in „Narodni Listy“ prinašata članke z napisom „početek poravnauja“. Poslednji morda z vsem opravičenjem mislijo, da je čas med razpuščenjem in volitvami prekratek, in da morda vlada za vo- litve ni dovolj pripravljena. „Pol.“ pa konstatira razpadanje ustavoverne stranke, ki je zdaj enkrat za vselej odgospodovala.

Poljaki so imeli 13. t. m. v Lvovu naro- den shod. Prišlo je okolo 1000 gostov; med temi 70 iz Pruskega, 30 iz Šlezije in čez 400 iz Kra- kova. Iz Rusko-Poljskega ni nikogar bilo.

jel za roko in odpeljal ga k oknu. Od tu se je videlo vse mesto, videl se je narod, kterege so se cele trume gujele po njem. Mesto je bilo ogromno, divno, enolično in belo; narod je bil čudovito kre- pak, enoličen, črno oblečen. Mladenič je izvedavo gledal; starejši popotnik je vzdihnil in omenil: „Kadar vas bodo vodili po mestih brez starih sve- tišč in gradov, očitajte jim: „Mrtva so!“

Mlajši popotnik pa je gledal še radovednejše; vozile so se mimo gori in doli ženske; živo-bli- ščeča je bila njih obleka; vsako sta peljala po dva vrance, eden njih se je trgal na stran in za- vijal v belo oblačilo, kakor v razpeto plahto. — Starejši popotnik je vzdihnil in rekel: „Kader se bodo sukale ženske, sukale njih telesa, zavita v tkanino, — in kedar bodo njih oblačila plapolala bolj, nego bodo kipele njih duše, oponašajte jim: „Mrtva so!“

Ali mladenič ni bil videti da bi bil slišal svojega prijatelja besede. Na nebi so se z vseh strani jeli zbirati težki, gosti oblaci. Kako je bila ta poludnevna ura različna od rane ure.

A sredi črnega naroda so jeli kazati se ljudje, ki se jim je strahoma nizko priklanjal narod. Kratko so imeli obleko, zlatobliščečo, protkano s pisanimi programi. Dolg, bridek meč je vsak imel ob bedri, na glavi pa gost šop perja. Trdo- glasno so ozdravljali, mogočno korakali in bili na poti zaostajajoče otroke. Otroki so jeli jokati,

V nemških listih se bere včst, da se je vlada pogodila z Italijani na Tirolah. Vsled je pogodbe bi se južni del Tirolov odcepil od nem- škega severa, in bi bil kronovina za-se, z imenom „Trentino“, v zvezi z nemškimi Tiroli le po per- sonalni uniji e. kr. namestnika, kateri bi pol leta bival v Inšbruku, pol leta pa v Tridento „Tren- tino“. Kot kronovina bi imel svoj deželni zbor, ne- koliko pomnožen in vrh tega najširšo samoupravo. Odločeval bi v vseh zadevah nauka in prosvete itd. Da se to uresniči, potem bi morala vlada dosledno dovoliti in pospeševati tudi rojstvo — Slovenije.

V Versailles-u je v seji 12. t. m. narod- nemu zastopu poslanec Vivet predložil predlog, da se Thiers-u pooblastila za tri leta podaljšajo, da se mu nadé naslov: Predsednik republike, da bo predsedoval ministerskim posvetovanjem, da imenuje ministre, njih sklepe izvršuje in prejema poslanike. Predlog pripušča ministerskemu svetu imenovanje viših uradnikov. — Poslanec Adnet izmed najskrajnejše desnice predlaga, da se Thiers-u v Bordeaux-u podeljene oblasti brezpogojno po- daljšajo. Za oba predloga se zahteva nujnost. Thiers pravi, da, ako se ne pripoznava nujnost, to zmanjšanje zaupanja pomeni. Vsled tega je seja prenehala za pol ure in sklep nam še ni znan.

Iz Rima brzojavljajo, da je papež izdal en- cikliko na katoliške škofo. Papež se zahvaljuje vernikom in posebno škofom za njih čestitanje ob priliki njegove 25letnice in opominja moliti za svo- bodo sv. stola, zmago cerkve in mir na svetu.

Španjcem dela otok Kuba „biser med An- tilami“ take sitnosti, kakor Francozom Algier. Upor na Kubi še vedno narašča. Kreolci v južno-ame- rikanski republiki Venezhela so se spomnili svojih nekdanjih bojev proti Španjcem ter napravili eks- pedicijo à la Garibaldi, da bi otok Kuba osvo- bodili. Četa prostovoljcev se je že združila z upor- niki. V Madridu je ta vest jako poparila. De- lajo se vse priprave za krepko obrano in španjska vlada baje namerava se nad republiko venezuel- sko zbog káljenega mednarodnega prava krvavo znositi. Tako je evropska diplomacija za novo vpračanje bogatejša.

Med Turško in Egiptom so nastale boljše razmere, turški car vsaj je Khedive-jevega zeta prav prijazno sprejel in mu dal Medšidijev red.

V Algijeru upor še zdaj ni potlačen. Uporni Arabljani so pričeli požigati gozde, kakor bi hoteli posnemati bivšo pariško komuno. Poslano je 5000 vojakov, da bi kaznovali požigalec.

A umolknil je klečeči človek, zdelo se mi je, da je globoko zamislil se: ali da nekaj slutiti, ali pa, da še dalje moli — napósled je z vso močjo vspjel roci, in zopet mi je veter na ušesa prinesel njegove besede: Oče nebeški! ne prosim te, da bi prijatelju olajšal životne muke — saj mora tr- peti na sveti, kakor trpé vsi. Le nečesa ga varuj: sramežljive rudečice in ostudne slabosti!“

Po teh besedah se je popotnik spustil z vzgorja in dalekim skalam hitel naproti, naproti črnkastim lesovom.

Zopet sta oba: jezdec in pešec, o poludne tistega dne sešla se mestu pred velikimi vrati. Že je tratna rosa bila posušila se mu na streménih, in rija je kalila svit njegovega jekla; konj je bil pridirjal od daleč, stal je — kakor vpehan, oči pa so mu gorele. Pešec je na kamen sedel, sivo- prašen vés od vrha do tal. Mladenič je čilo skočil na tla, v naročje splaval pešen, konja služnikom prepustil, odšel skozi vrata velikega mesta, tova- riša pa sè seboj peljal k palači.

Oddehnila sta se oba v eni notranjih sob v palači. Razgovarjala ssa se rahloglasno, kakor bi se bala sovražnikovih ušes kdé za stenami. Mla- denič, stegne po perziški šarenici, namakal si je ustna v srebrni časi. Starejši se ni dotaknil ni čaše, ki je ponujal mu jo prijatelj, ni oziral se po mizah in stenah, katerih dragocenost mu je razka- zoval prijatelj. Napósled je vstal, mladeniča pri-

ljud je začel umikati se in bežati; osameli so na trgu, a čem delj, tem več jih je bilo; uklanjali so se drug drugemu — tem vljudnejše, tem niže, dokler ni prijezdil nekdo; potlej pa so vsi na obraze po- padali pred njim na tla. Ne mara je bil to go- spod življenju in smrti!

Zdaj prvi popotnik omeni: „Ta je že na raz- hodu — v škrlatu svoje mogočnosti jezdi v rakev.“ Mladenič pa je oko uprl jezdecu v svitlo obleko; nje lesk je pil s celim očesom, tako, kakor zjutraj modrino na nebu in podoba je bila, da ni slišal besed svojega prijatelja. Še lo, ko ga je bil drugič opomnil zakril si je z dlanjo si oči in vskriknil — izgovoril umorjene matere ime, kakor bi se bil spomnil svojega detinstva. Starejši ga je pritisnil na prsi in tiščal k sebi. „Ne gledi jih! ne gledi!“ viknil je. „Nikoli, nikedar!“ — obljubil je mla- denič in zasolžen zopet stegnil se po vshodnej šarenici. In zaslišal sem molitve, ki jih je v duhu nad ležečim molil odhajajoči popotnik. „Oče ne- beški! o poludne te strašne izkušnje prosim te za tega, ki sem se zaljubil va-nj. Oče nebeški! ta pot te prosim, čuduj — olajšaj tej duši životne boje, osvobodi jo izkušenj, s katerimi si obiskal druge na teh krajih, zato da ne omahne tako, kakor so onemogli tisti davniki, najlepše stvari v tvojih ne- besih, zgubljene za tega delj, ker so bile začele hlápetiti po mogočnos!“ (Dalje prih.)

Razne stvari.

* (Občni zbor „dramatičnega društva“.) (Konec.) 3. Občni zbor z veseljem vzame na znanje domoljubno delovanje gospé Šolmajerjeve in ji izreče presrečno hvalo, kar naj prihodnji odbor pismeno naznani blagorodnej gospé. 4. Vsem igralnim družabnikom, kateri so bili steber društvene delavnosti izreče občni zbor slavo za njih vspešno delovanje. Blagajnik g. Žagar poroča o denarnem stanju društva po kratkem uvodnem govoru, v katerem je povedal blizu to-le: Mlad pesnik vprašal je nekda modrijana, kako je mogoče, da se človek peča vedno le s subimi številkami, a ta mu je odgovoril, da v številkah je veliko poezije, ktera se nikakor ne da ovreči. Kdor se še ni prepričal iz tajnikovega poročila o napredku društva ta bode razvidel napredek iz števil, ktere kakor upam nikogar ne bodo dolgočasile. Skupnih dohodkov bilo je od 1. januarja 1870. l. do 1. maja 1871 leta 9003 gld. 89 kr. v gotovem in 3550 v dolžnih pismih, med temi spada na ustanovne in podporne družabnike le 653 gld., gledališke predstave so nesle 5152 gld. 75 kr., podpora deželnega zbora 1700 gld. Stroški so znašali 8896 gld. 26 kr. v gotovem in 1950 gld. v dolžnih pismih, kakor kaže natančno po posameznih oddelkih sestavljeni račun. Stan premoženja znaša v pohišji, knjigah in garderobi ter v novih skupaj 2777 gld. 17 kr. Ostanek v blagajnici 1. maja 1871. l. je bil 107 gld. 63 kr. v gotovem in 1600 gld. v dolžnih pismih. Proračun za leto 1871/72 kaže na podlagi dosedanjih števk primanjkljaj 2902 gld. 87 kr. ktere bode treba poravnati s podporo, ki se je nadejati od deželnega zbora, pa tudi živo treba je da pristopi še mnogo novih podpornih družabnikov. Po predlogu g. Murnika se je potrdil ves račun brez da bi se brale posamezne točke. Na vprašanje g. dr. Mencingerja, kako se bode poravnal primanjkljaj, je razjasnil g. blagajnik to stvar s tem, da se nadeja društvo izdatne podpore od slavnega deželnega zbora, da pa tudi po varčnem gospodarstvu in pristopu novih udov se bodo dohodki nekoliko zveščali. Za pregledovalce računov so bili izvoljeni gg. Hohn Hugon, Jeločnik Anton in Oblak Josip. Pred volitvijo odbora je poprijel prvosednik gosp. Graselli besedo ter izrekel željo, naj bi se izvolil prvosednik, ki bi bil bolj kos težavnemu opravilu, nego on. Izrekel je srčno hvalo podpredsedniku g. dr. Bleiweisu, in izgledno-marljivemu neutrudljivo delavnemu blagajniku gosp. Žagarju. Tudi blagajnik g. Žagar je izrekel željo, da ga občni zbor odveže težavnega blagajniškega posla.

G. Murnik predlaga naj se per aklamationem prizna vspešno delovanje omenjenih dveh odborov, ter jih zopet izvoli, čemur zbor pritrdi. Ko pa take volitve ne sprejemata se voli po listih z vspehom, ktere ga smo že naznanili. O prenaledbi pravil, ktere je predlagal odbor, je poročal g. dr. Poklukar. Po kratki debati o nekterih točkah so so brez prememb potrdile vse prenaledbe, ktere je nasvetoval odbor, tako je načrt pravil, ktere ga so dobili vsi družabniki z letnim poročilom dobil veljavo društvenih pravil. Kot posamezen predlog je stavil g. Nollu nasvet, naj bi društvo izdajalo letopis, v katerem bi se zraven društvenih poročil posebno tudi ozir jemal na razvitek in napredek slovenske dramatike po raznih čitalnicah, kar bi gotovo utegnulo morebiti prav zanimivo biti za družabnike. Ker se je pokazalo, da je več družabnikov še nasprotnega mnenja je vzel svoj predlog sam nazaj. Konečno je omenil zopet voljeni prvosednik g. Graselli, da, akoravno ne rad, vendar prevzame častno nalogo, a odpovedal bode se takoj, ako ne bi našel podpore od strani odbora. Tudi blagajnik g. Žagar je sprejel enoglasno volitev, ter izrekel, da, če ni drugače, hoče še dalje opravljati blagajniški posel. Temu poročilu je le pristaviti srčna želja, da bi klic po pristopu novih družabnikov ne ostal klic vpijočega v puščavi, timveč da bi res privabil mnogo novih podpornih udov marljivemu dramatičnemu društvu.

* („Južni Sokol“ telovadno vojaški list.) Prvi proj tega novega časopisa je v Ljubljano izšel 13. t. m. V svojem programu pravi: „Vede se na Slovenskem vsestransko tako pridno gojé, da bi bilo jako žalostno, ko bi se ravno to polje zanemarjalo, od ktere ga zavisi zmago zoper sovražnika in ohranitev domovine. Ta veda se ne more v sedanjih dobi pri nobenem narodu dovelj gojiti, pri narodu, ki se hoče zavedati in živeti. Kdor ne čuti v sebi poklica, biti hrabri boritelj, kdor je obabel in mu ni mar slave svojih prededov ter bolj ljubi prazne marnje in razkošje, nego imenitno delo, ta naj se raji ne dotiče tega lista! Ppravi junak a pravi mož ga ne bode čital brez koristi, temveč bode zajemal iz njega mnogo nade in mnogo prijetne zabave. Sila je moč; ali sila uživiljena s pravimi vedami je zmaga, je bodočnost. Nu, vzbudimo se staro silo najpotrebnejše vseh ved, a nekdanja sreča pricveté našeji mili domovini.“

* (Štipendije.) Na slovenski deželni učilnici za gospodarje v Šneperku na Notranjskem z 2 letnim šolskim tečajem je oddati 8 dež. stipendij za prihodnje leto, ktero začne oktobra. Uživalci omenjenih štipendij imajo živéž, stanovanje in poduk zastanj, le obleko si sami priskrbe. Prošnje

za te štipendije, ktere zamore dobiti vsak sin kranjskega posestnika, ki je dovršil vsaj ljudsko šolo ali realko, se vložé do 10. septembra t. l. pri dež. odboru kranjskem. Naj bi se te učilnice slovenski mladenči pridno posluževali, da dobomo tudi v gozdnarstvu kaj svojih ljudi!

* (Atlas s hrvatskim tekstom.) Drugi zvezek zemljevida s hrvatskim tekstom, ktere ga izdaje akademik dr. Petar Matković, izide te dni pri Albrechtu v Zagrebu. Obsegal bode na 10 kartah Avstrijo in slovanske zemlje.

* (Imenovanje.) Dosedanji pristav pri c. k. sodniji v Slovenski bistrici gosp. Emanuel Novotny in gosp. Moritz Karnitschnigg, do sedaj v Gornjemgradu, prideta kot pristava k c. k. sodniji v Maribor. Gosp. Novotny je rodom Čeh, pa popolnem zmožen slovenskega jezika, gosp. Karnitschnigg pa je — kakor čujemo in kaže pisava njegovega imena — nemčur. — Dalje je imenovan gosp. Martin Valenčak dosedaj učitelj ne viši realki v Gorici kot profesor na državni gimnaziji v Mariboru. Da je gosp. Valenčak dober narodnjak, ni treba skoro pristavljati.

* (Kolera) se v Rusiji če dalje bolj širi in bliža avstrijski meji.

* (Gorkota pod zemljo.) V orjaškem prodoru (tunnel) skozi goro Mont Cenis so pred kratkim merili toploto. Sredina prodora je 5400 čevljev pod zemljo in 6200 metrov od južnega konca so našli, da ima skala 22½ stopinj Reaumur-ovih.

Dunajska borsa 4. avgusta.

Enotni drž. dolg v bankoveih	59 gld. 85 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	70 „ 85 „
1860 drž. posojilo	102 „ 80 „
Akije narodne banke	7 „ 63 „
Kreditne akije	292 „ 20 „
London	121 „ 30 „
Srebro	120 „ 40 „
C. k. cekin	5 „ 80 „
Napol.	9 „ 67 „

Za kilove in pretrgane.

Mazilo za kile od **G. Starzenegger-a** v Herisau-u v Švici si je vsled posebnega vspeha zoper kile, trut ali matnico in zlato žilo pridobilo mnogostransko hvalo. Veliko spričeval potrjuje popolno ozdravljenje celo pri zastaranih slučajih. Na frankovana vprašanja se pošlje navod za rabo zastanj. — Dobi se v lončih po 3 gld. 20 kr. avst. velj., ali pri iznajdniku samem, ali pri gosp. **Jos. Weiss-u**, Mohrenapotheke Tuchlauben Nr. 27 na **Dunaji**.

(7)

Rothschild & Comp.

(20)

Opernring 21. Dunaj.

Novo

najugodnise igralne družbe

z dobitki od

gold. 300.000, 250.000, 220.000, 200.000, 150.000, 140.000, 100.000, 70.000, 50.000, 25.000 itd.

na 20 c. k. avstrijskih srečk od l. 1864, Kolekovan svôtin list velja gold. 8 kot prva svôta;
na 20 kralj. ogerskih državnih srečk, Kolekovan svôtin list velja gold. 6 kot prva svôta;
na 20 ces. turških srečk, Kolekovan svôtin list velja gold. 6 kot prva svôta;
na 40 vojvod. Braunschweig-skih srečk, Kolekovan svôtin list velja gold. 5 kot prva svôta.

☞ Za vse srečkanje veljaven 20ti delež na državne srečke od l. 1864 po 8 gld. eden — 9 po gld. 70 — 20 pro gld. 150. — 20ti delež na kraljevske ogerske srečke po 7 gld. eden — 6 po gld. 40 — 20 po gld. 130. — 20ti delež na pet'ne srečk od leta 1839 po gld. 10 eden — 10 po gld. 95 — 20 po gld. 185.

Promesse za vsako srečkanje.

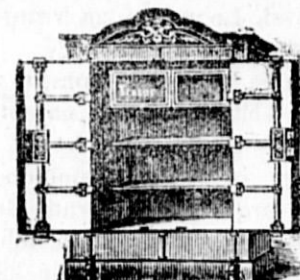
Naročila za c. k. borso

se proti gotovini ali primernemu naznanilu kar nar bolje izvršujejo. Kupovanje in prodaja državnih papirov, srečk, bankinih, železniških in obrtnijskih delnic. — Načrti, pregledi in listine srečkanja zastanj.

Rothschild & Comp.

na Dunaji, Opernring 21.

Pri razstavi v Gradcu 1870. l. s. zlato svetinjo nadarjena.

Prva štajarska c. kr. priv. tovarna (fabrika) ognja in vloma varnih

blagajnic [kas] za denar in pisma, miz za pisanje

Vincencij-a Kanduth-a v Gradci,

tovarna: Beethovenstrasse 21.

priporoča svoje iz najboljšega štajarskega blaga, s ključavnicami po posebnih patentih, in najsolidnejše dovršene izdelke, za ktere je prok. po jako znižani ceni. Proti primernemu vplačilu na olajšanje p. n. obéinstva tudi plačila na svôto. Izključljiva prodaja pri

(18)

ANTON KORÖSI,

železninar, Griesgasse Nr. 10, v Gradci.